

Sygn. akt I NSW 3595/20

POSTANOWIENIE

Dnia 31 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Sadowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Księżak

SSN Oktawian Nawrot

w sprawie z protestu wyborczego M. K.

przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

przy udziale Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej i Prokuratora Generalnego

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 31 lipca 2020 r

postanawia:

Wydać opinię, że zarzut protestu jest zasadny, lecz naruszenie przepisów nie miało wpływu na wynik wyborów.

UZASADNIENIE

M. K. na podstawie art. 321 § 1 w zw. z art. 82 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 694 ze zm.; dalej: k.wyb.), oraz art. 15 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 2 czerwca 2020 r. o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. z możliwością głosowania korespondencyjnego (Dz. U. poz. 979, dalej „u.wyb. 2020”) wniósł protest przeciwko wyborowi A.S.D. na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zarzucając dopuszczenie się popełnienia przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w Rozdziale XXXI k.k., mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników

wyborów, tj. art. 248 pkt 1-4 k.k. polegające na sfalszowaniu przez osobę trzecią podpisu wyborcy i odebraniu mu prawa do głosownia. W uzasadnieniu wnoszący protest podniósł, że w dniu 12 lipca 2020 r. w Komisji Wyborczej nr [...] w W. chciał wziąć udział w głosowaniu, jednak po sprawdzeniu spisu wyborców okazało się, że przy jego nazwisku widnieje już podpis. Wnoszący protest stwierdził, że nie jest to jego podpis. Przewodniczący komisji odmówił mu wydania kart do głosownia i sporządził zaświadczenie potwierdzające, że odmówiono mu wydania karty do głosownia, ze wskazaniem, że „przy nazwisku wyborcy w rubryce potwierdzenie odbioru karty znajdował się podpis stwierdzający ich odbiór.”

Prokurator Generalny wyraził pogląd, że wniesiony protest jest zasadny, lecz wskazane naruszenie nie miało wpływu na wynik wyborów. Prokurator Generalny podkreślił, że przedstawiony przez wnoszącego protest dowód mający wskazywać na popełnienie ww. występkę potwierdza okoliczność, że M. K. nie wydano karty do głosowania wobec ustalenia, że w dotyczącej go rubryce w spisie wyborców figurował już podpis poświadczający odbiór karty do głosowania. Powyższe jednak wyłącznie uprawdopodobnia zaistnienie czynu zabronionego. Fakt figurowania we wskazanej rubryce podpisu wykonanego przez inną osobę wskazywał na to, że mogło dojść w omawianym przypadku co najmniej do omyłki w działaniu Ob.KW, to zaś stanowi naruszenie art. 52 § 2 w zw. z art. 185 § 1 pkt 2 k.wyb. W ocenie Prokuratora Generalnego Ob.KW nie dochowała należytej staranności wymaganej od organu wyborczego, zatem dopuściła się deliktu wyborczego opisanego w art. 82 § 1 pkt 2 k.wyb.

Okręgowa Komisja Wyborcza wskazała, że doszło do naruszenia prawa, jednak nie można stwierdzić czy osoba składająca podpis podpisała w wyniku omyłki czy przez działanie umyślne. Zdaniem OKW doszło do naruszenia z art. 185 § 2 pkt 2 k.wyb., gdyż członkowie komisji nie dołożyli należytej staranności przy wykonywaniu swoich obowiązków. Protest jest zasadny, ale naruszenie nie miało wpływu na wynik wyborów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 129 ust. 2 Konstytucji RP, wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta

Rzeczypospolitej na zasadach określonych w ustawie, które zostały określone w przepisach ogólnych art. 82 i 83 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 684 ze zm., dalej „k.wyb.”) oraz w przepisach szczególnych art. 321-324 k.wyb i art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 2 czerwca 2020 r. o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. z możliwością głosowania korespondencyjnego (Dz. U. poz. 979, dalej „u.wyb. 2020”).

Zgodnie z art. 82 § 1 k.wyb., przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu: 1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub 2) naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

Wymagania formalne protestu określono w art. 321 k.wyb. Zgodnie z art. 321 § 3 k.wyb. wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że z punktu widzenia prawidłowości głosowania ważne jest to, aby komisja obwodowa dopuszczała do głosowania tylko osoby uprawnione – z wyłączeniem możliwości dwukrotnego głosowania – lecz równocześnie nie powodowała sytuacji, w których dochodzi do pozbawienia prawa udziału w głosowaniu osoby uprawnionej. Istotne jest w związku z tym właściwe udokumentowanie wydania karty do głosowania (zob. postanowienie z 17.06.2014 r., III SW 7/14). W związku z przedłożeniem przez wnoszącego protest zaświadczenia o odmowie wydania karty do głosowania, fakt ten uznać należy za prawdziwy. Wydanie karty do głosowania innej osobie i umożliwienie jej oddania głosu, a równocześnie pozbawienie możliwości zrealizowania czynnego prawa wyborczego przez W. S., którego nazwisko było umieszczone na liście osób uprawnionych do udziału we głosowaniu, oznacza, że ww. zasady zostały naruszone (art. 10 § 1 k.wyb.).

Zgodnie z art. 185 § 1 pkt 2 k.wyb. do zadań obwodowej komisji wyborczej ds. ustalenia wyników głosowania w obwodzie należy czuwanie w dniu wyborów nad przestrzeganiem prawa wyborczego w miejscu i czasie głosowania.

W myśl 52 § 2 k.wyb. wyborca otrzymując kartę do głosownia potwierdza jej odbiór własnoręcznym podpisem w przeznaczonych na to rubryce spisu wyborców. Zgodnie natomiast z pkt 43 wiążących wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r., stanowiących załącznik do uchwały nr 183/2020 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 10 czerwca 2020 r. (M.P. poz. 565) przy czynności potwierdzania przez wyborców otrzymania karty członek komisji miał zwrócić szczególną uwagę, by podpisy składane były w miejscach (w linii) odpowiadających ich nazwiskom. W regulacji tej wskazano także procedurę postępowania w przypadku, gdy komisja zauważyła, że osoba podpisała się w spisie wyborców w linii przy nazwisku innego wyborcy. W takiej sytuacji obwodowa komisja powinna wskazać tej osobie właściwe miejsce w spisie do złożenia podpisu, a podpis złożony w niewłaściwym miejscu powinna skreślić. Skreślenie powinno zostać opatrzone adnotacją „podpis w nieprawidłowym miejscu” i parafami członka komisji oraz przewodniczącego komisji lub jego zastępcy. W przypadku gdy w rubryce spisu wyborców w linii przy nazwisku wyborcy, który żądał wydania karty do głosowania, znajdował się już podpis potwierdzający ich odbiór, a komisja nie miała wiedzy, że powstał on w wyniku omyłki, komisja miała obowiązek odmówić wydania karty do głosowania.

Nie ulega wątpliwości, że działanie obwodowej komisji wyborczej było nieprawidłowe i stanowiło naruszenie przepisów Kodeksu wyborczego. Nie odnotowano jednak większej liczby takich przypadków, a różnica głosów między kandydatami wyniosła 422 385. Wobec powyższego, Sąd Najwyższy na podstawie art. 323 § 2 Kodeksu wyborczego wyraził opinię, że zarzut protestu jest zasadny, lecz naruszenie przepisów nie miało wpływu na wynik głosowania.

